

ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПОШИРЕННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, У КОНТЕКСТІ ПРЕДМЕТУ ПРАВОПОРУШЕННЯ

INFLUENCE OF MIGRATION PROCESSES ON THE SPREAD OF TRANSNATIONAL LEGALIZATION (MONEY LAUNDERING) OF CRIME, IN THE CONTEXT OF THE SUBJECT OF THE OFFENSE

Дарина Кривонос¹

*Національна академія внутрішніх справ
(пл. Солом'янська, 1, м. Київ, 03035)*

Daryna Kryvonos

*National Academy of Internal Affairs
(1, Solomjanska Sq., Kyiv, Ukraine, 03035)*

Отримано: 08.02.2023. Затверджено: 24.04.2023

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена питанню дослідження впливу сучасних міграційних та глобалізаційних процесів економіки на поширення транснаціональної злочинності в розрізі злочину з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. У статті також проаналізовано предмет легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також найпоширеніші фази та стадії вчинення легалізації (відмивання) з таким майном, як одного із видів транснаціональних злочинів. Пошуком сутнісного змісту поняття предмету легалізації (відмивання) активів, одержаних

¹ аспірант кафедри кримінального права, детектив Національного антикорупційного бюро України; orcid 0009-0008-6171-1793; e-mail: kryvonosdaryna@gmail.com

злочинним шляхом, проаналізовано запропоновані підходи у цій проблематиці науковців, судових висновків та у результаті запропоновано використання збірного поняття «майно», маючи на увазі будь-які активи, одержані повністю чи частково, а також як у прямий, так і в опосередкований спосіб внаслідок вчинення злочину. Установлено, що правопорушення з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має міжнародний характер, набуваючи останнім часом ознаки транснаціонального злочину. Цьому сприяє безперешкодне переміщення (перерахування) активів, які мають злочинне походження, у будь-яку юрисдикцію. Окремий суттєвий вплив на поширення та розповсюдження злочинності у сфері відмивання майна злочинного походження здійснюють глобалізаційні процеси, які створюють умови до транскордонного відмивання майна злочинного походження.

Ключові слова: міграція; глобалізація; легалізація; відмивання коштів; предмет злочину; транснаціональне відмивання коштів.

ABSTRACT

The article is devoted to the issue of studying the impact of modern migration and globalization processes of the economy on the spread of transnational crime in the context of the crime of legalization (laundering) of the proceeds of crime. The article also analyzes the subject matter of legalization (laundering) of the proceeds of crime, as well as the most common phases and stages of committing legalization (laundering) with such property as a type of transnational crime. In search of the essential content of the concept of the subject matter of legalization (laundering) of assets obtained by criminal means, the author analyzes the proposed approaches to this issue by scholars and court opinions, and as a result, the author proposes to use the collective concept of “property”, meaning any assets obtained in whole or in part, and also both directly and indirectly as a result of a crime. The author establishes that the offense of legalization (laundering) of the proceeds of crime is of an international nature, and recently it has acquired the characteristics of a transnational crime. This is facilitated by the unimpeded movement (transfer) of assets of criminal origin to any jurisdiction. Globalization processes, which create conditions for cross-border laundering of criminal proceeds, have a significant impact on the spread and proliferation of money laundering.

Key words: migration; globalization; legalization; money laundering; object of crime; transnational money laundering.

I. ВСТУП

Із початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та посиленням агресії проти українського народу, громадяни України, почали масово вимушено емігрувати насамперед до країн західної Європи, ставши частиною глобальних міграційних процесів у світі.

В свою чергу активні міграційні процеси є частиною економічних глобалізаційних процесів, які відбуваються зокрема в країнах Європейського Союзу останні десятиріччя. З міграцією населення відбувається активне переміщення та поширення капіталів, фінансових

потоків, товарів і послуг, перетворюючи європейський простір у єдине економічне, митне, фінансове середовище. Такі процеси сприяють, у тому числі поширенню злочинності у світі, передусім так званих економічних правопорушень, серед яких є й легалізація (відмивання) майна, здобутого злочинним шляхом.

Відмивання доходів, зокрема і майна, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення — це заключний етап перетворення злочинних доходів на легальні. У процесі перетворення накопичується протиправна і суспільно небезпечна концентрація неконтрольованої грошової маси. Нині правопорушення у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення вражають своїми масштабами, особливо на тлі низького рівня життя громадян нашої держави¹.

Питання впливу глобалізації на поширення транснаціональної злочинності, до якої в тому числі належать кримінальні правопорушення щодо відмивання (легалізації) майна, одержаного злочинним шляхом, не лишилося осторонь предмету наукових аналізів. Зокрема, внесок у дослідження зазначеної проблематики здійснили такі українські науковці як: В. В. Голіна, О. О. Дудоров, І. О. Завидняк, А. В. Калініна, Н. А. Орловська, В. В. Попко, С. С. Шрамко, а також деякі інші науковці.

II. МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ

Мета статті — проаналізувати вплив глобалізаційних економічних процесів на поширення злочинності у сфері відмивання (легалізації) майна, одержаного злочинним шляхом, як одного з видів транснаціональних кримінальних правопорушень. Водночас таке дослідження проблемних питань, пов'язаних із поширенням вчинення міжнародної легалізації (відмивання) активів, одержаних злочинним шляхом, найпоширеніших фаз і стадій вчинення легалізації (відмивання) з такими активами, здійснюватиметься в контексті предмету цього протиправного діяння.

¹ Берізко В. М. (2018). Адміністративна відповідальність за порушення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. С. 1.

У ході дослідження постановленої проблематики використано такі загальнонаукові методи дослідження, як: індукції, дедукції, синтезу та метод системного аналізу.

III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Глобалізаційні процеси, окрім позитивного впливу у вигляді вільного обігу цінностей та активів, розширенню ринку праці, ефективного розподілу ресурсів, тощо, має також і негативні наслідки.

На думку В. В. Попка, одним із найбільш серйозних негативних наслідків глобалізації є зростання злочинності у світі, а також виникнення нових, більш небезпечних форм злочинності, яка не обмежується національними кордонами й набуває транснаціонального характеру. Він також зазначає, що вплив глобалізації на цей процес відбувається не прямо, а опосередковано, через економічні, політичні й інші чинники зростання злочинності¹. Одним із супутніх явищ імміграції (як легальної, так і нелегальної), на думку А. В. Калініної, є негативний вплив на криміногенну обстановку в державі, тобто вчинення іноземцями різного роду правопорушень і злочинів. Однак, основним завданням державної міграційної політики є забезпечення подолання негативних наслідків міграційних процесів (у тому числі й злочинності іммігрантів)².

За вказаних умов, можна зробити висновок, що міграційні процеси в контексті сучасної глобалізації мають негативний вплив на поширення транснаціональної злочинності. Як зазначає Н. А. Орловська, транснаціональна злочинність, як негативний результат глобалізації, об'єднує держави світу в єдиний кримінальний простір із певним «розподілом ролей» (країни походження кримінальних товарів і послуг, країни-транзитери, країни-реципієнти, країни, у яких відмиваються доходи, одержані злочинним шляхом, тощо)³.

¹ Попко В. В. (2019). Суспільні передумови та роль глобалізації у формуванні транснаціонального кримінального права. Підприємництво, господарство і право. № 8(282). С. 236.

² Калініна А. В. (2013). Міграційна політика держави та злочинність іммігрантів: можливості використання досвіду ФРН в Україні. Правова доктрина — основа формування правової системи держави: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 20–21 листоп. 2013 р.). Харків: Право. С. 815–816.

³ Орловська Н. А. (2018). Транскордонна злочинність: глобалізація чи глокалізація. Кримінальне право в умовах глобалізації: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 25 травня 2018 р.). Одеса: НУ «ОЮА». С. 46.

В. В. Голіна і С. С. Шрамко відзначають, що структуру сучасної злочинності умовно можна поділити на дві частини. До перших науковці відносять так звані «традиційні» кримінальні правопорушення, до яких належать вулична злочинність, злочинність у сімейно-побутовій і дозвільній сферах, злочинність неповнолітніх, злочинність, пов'язана із алкоголізмом і наркотиками, кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи, статеві, проти безпеки руху транспорту та інші. До других — «нетрадиційну» частину злочинності, яка становить найбільш суспільно-небезпечні види злочинної діяльності. Це, на думку зазначених науковців, кримінальні правопорушення організованого і транснаціонального характеру (незаконний обіг зброї, хімічних і ядерних матеріалів, наркотиків, торгівля людьми і людськими органами, відмивання «брудних» грошей, нерегулярна міграція, тероризм тощо). Глобалізація додатково надає організованим і транснаціональним злочинцям сприятливі умови для вчинення кримінальних правопорушень¹.

У цьому контексті Н. А. Орловська також доречно звертає увагу на те, що особи, предмети та вантажі, які перетинають державний кордон, далеко не завжди зупиняються у прикордонні суміжної держави, а економічний характер транскордонної злочинності визначається загальнодержавною соціально-економічною проблематикою².

Одним із складів правопорушень, який можна віднести до транснаціональних кримінальних правопорушень, є легалізація (відмивання) активів, одержаних злочинним шляхом.

У національному законодавстві України кримінальна відповідальність за відмивання (легалізацію) майна, одержаного злочинним шляхом, передбачена статтею 209 КК України. У цій нормі закону України про кримінальну відповідальність, поміж інших елементів складу кримінального правопорушення, особливе місце відводиться його предмету, до якого законодавець у діючій редакції статті 209 КК України відніс майно, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання саме злочинним шляхом³.

¹ Голіна В. В., Шрамко С. С. (2018). Процес глобалізації і проблеми запобігання злочинності. Кримінальне право в умовах глобалізації: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 25 травня 2018 р.). Одеса: НУ «ЮЮА». С. 15.

² Орловська Н. А. Зазначена праця. С. 48.

³ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Водночас, редакція зазначеної статті, що діяла до 06 грудня 2019 року, серед переліку предметів кримінального правопорушення містилася більша кількість законодавчо визначених предметів правопорушення, зокрема таких, як: доходи, кошти або інше майно, одержані внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Однак, буквальним тлумаченням зазначеної норми можна дійти до висновку, що поняття «доходи» та «кошти» є різновидами майна. Слідуючи такій логіці, діючи норма статті 209 КК України, в контексті предмету кримінального правопорушення, наводить виключно збірне поняття «майно», яке включає в себе, у тому числі, доходи і кошти.

Крім того, відповідаючи на питання, що є предметом вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаних злочинним шляхом, необхідно також звернутись до норм Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі — Закон). Відповідно до норми пункту 23 статті 1 «Визначення термінів» цього Закону, доходи, одержані злочинним шляхом — це будь-які активи, одержані прямо чи опосередковано внаслідок вчинення кримінального правопорушення, зокрема валютні цінності, рухоме та нерухоме майно, майнові та немайнові права, незалежно від їх вартості. Проте, пунктом 2 цієї ж норми Закону вказано, що активами є кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права.

Крім того, у наведеному Законі окремо надається поняття віртуального активу, що є цифровим вираженням вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей¹.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України від 15 квітня 2005 року № 5 під доходами, зазначеними у статті 209 КК України (у редакції, яка діяла до грудня 2019 року), слід розуміти будь-яку економічну вигоду, одержану внаслідок вчинення предикатного діяння, яка може складатися з матеріальної власності або власності,

¹ Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

що виражена у правах, а так само включає рухоме чи нерухоме майно та документи, які підтверджують право на таку власність або частку в ній¹.

Питанням дослідження предмету легалізації (відмивання) активів злочинного походження задавались також О. О. Дудоров і Т. М. Тертиченко, результатом наукового пошуку яких було сформульовано висновок про те, в контексті змісту диспозиції статті 209 КК України під майном слід розуміти будь-яку економічну вигоду, що може складатися з рухомого чи нерухомого майна будь-якого виду. Водночас дослідники наголосили на тому, що предметом кримінально караного відмивання може виступати не будь-яке майно, а лише те, одержання якого було поєднане з порушенням норм саме кримінального законодавства — як України, так й інших держав².

Зважаючи на викладене, говорячи про предмет легалізації (відмивання) активів, одержаних злочинним шляхом, пропонуємо використовувати поняття «майно», маючи на увазі будь-які активи, одержані повністю чи частково, а також як у прямий, так і в опосередкований спосіб внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

У контексті необхідності доведення протиправності походження майна, яке є предметом легалізації (відмивання), окремо варто зазначити, що законодавець не передбачає, що факт злочинного походження має бути попередньо встановлений судом, прямо зазначивши у нормі на достатність наявності фактичних обставини, які свідчать про одержання майна злочинним шляхом.

На думку І. О. Завидняка, кошти та майно, отримані злочинним шляхом, а також доходи від протиправної діяльності, у більшості випадків ховаються за кордоном. Цьому сприяє поява досить зручних і легально створюваних структур, які дозволяють безперешкодно конвертувати кошти й переводити їх за кордон, що зумовлюється транснаціональним характером використовуваних способів розкрадання й приховування викрадених грошових коштів, майна

¹ Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.04.2005 № 5 URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3)

² Дудоров О. О., Тертиченко Т. М. (2015). Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України: монографія. Київ, 2015. С. 166.

та доходів, отриманих злочинним шляхом. Дослідник також пропонує розглядати три основні стадії легалізації (відмивання) злочинних доходів, які часом можуть заміщувати одна одну: (1) розміщення готівки у нормальному кругообігу грошових коштів; (2) маскування (укриття слідів та шляхів поширення) або обіг готівки; (3) інтеграція (повернення та легалізація «відмитих» грошей)¹.

Багато науковців, серед яких Я. М. Колодій (у статті «Відмивання грошей: сутність та шляхи протидії») та М. І. Флейчук (у праці «Типологій легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом: світові та сучасні тенденції») погоджуються з тим, що найпоширенішою є трифазна модель легалізації.

Поряд з цим, відповідно до Типологічного дослідження Державного фінансового моніторингу України (далі — Держфінмоніторинг) 2012 року, можна виділяти декілька моделей відмивання активів злочинного походження, а саме:

- двофазну модель, якій характерна стадія власне відмивання та повернення активів в оборот;
- трифазову модель, яка є найпоширенішою та включає відповідно розміщення, розшарування та інтеграцію;
- чотирифазову модель, яку виокремлюють експерти ООН, та яка включає: (1) звільнення від готівки шляхом перерахування її підставним особам, (2) розподіл наявних коштів, (3) маскування слідів скоєного кримінального правопорушення, (4) інтеграція грошової маси, на якій відбувається інвестиції легалізованих активів у високоприбутковий бізнес.

Держфінмоніторингом також запропоновано ввести «нульову фазу», яка пов'язана із здійсненням предикатного кримінального правопорушення та є початковою стадією процесу відмивання. Так, як найбільш детальну, можна навести таку модель етапів (стадій, фаз) процесу відмивання:

- 1) нульова фаза — початкова стадія процесу відмивання, пов'язана зі здійсненням предикатного кримінального правопорушення, що передуює стадії розміщення;

¹ Завидняк І. О. (2021). Легалізація «відмивання» коштів, одержаних злочинним шляхом, як один з видів економічних транснаціональних злочинів. Аналітично-порівняльне правознавство. № 4. С. 314–315.

- 2) фаза розміщення — перетворення злочинно отриманих у ліквідні активи у формі валюти, цінних паперів, нерухомості тощо, а також їх фізичне переміщення дійсних джерел походження (часто за межі країни);
- 3) фаза розшарування — трансформація злочинно набутих доходів у різноманітні активи та їх подальше розпорошення з метою маскування реальних джерел походження капіталів;
- 4) фаза інтеграції — заключний етап процесу відмивання злочинних доходів, що полягає в інтеграції таких доходів у фінансову систему країни та надання легального виду злочинно набутих коштам¹.

Однак, поряд з наведенням найбільш поширених моделей відмивання «брудних» активів, не варто забувати, що не завжди в діях особи, яка вчиняє легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, будуть послідовно прослідковуватись всі зазначені етапи, але це ніяким чином не буде впливати на можливість кваліфікації дій, як злочинних.

Якою би не була модель вчинення легалізації (відмивання) активів, одержаних злочинним шляхом, на початковому етапі особа, яка має намір вчинити легалізацію (відмивання) «брудного» майна, вирішує питання щодо необхідності введення такого майна, одержаного від кримінального правопорушення, у легальний сектор економіки. Одним з таких способів є внесення готівкових коштів на рахунки у банківських і фінансових установах.

Говорячи про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, який вчиняється з коштами у великих розмірах, то варто зазначити, що найпоширенішими способами вчинення легалізації є здійснення фінансових операцій з використанням іноземних юрисдикцій, у тому числі держав з вільною економічною зоною (так звані офшорні зони), що характеризує правопорушення як транснаціональне. На думку, осіб, які вчиняють легалізацію (відмивання) майна, такий спосіб є найбільш прихованим від національних правоохоронних і контролюючих органів, оскільки ускладнюється можливість відслідковування грошового сліду.

¹ Держфінмоніторингу (2012). Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. 2012 рік. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/Типолог%20ДСФМУ/2012%2027%2012_2012.pdf

Окрім перерахування коштів злочинного походження в інші юрисдикції за допомогою банківських і фінансових установ, особи, які вчиняють легалізацію (відмивання) з готівковими коштами злочинного походження у великих розмірах, можуть використовувати фізичне переміщення готівки за кордон, у тому числі шляхом звернення до так званих представників «професійної мережі відмивачів», які в свою чергу здійснюють відмивання коштів на міжнародному рівні.

Після вирішення питання з «введенням» коштів, одержаних злочинним шляхом, у легальний обіг, особи, які вчиняють легалізацію майна, здійснюють комплекс дій на маскуванні їх злочинного походження у різні способи. Найбільш поширеним способом маскуванні є застосування методу «розшарування» такого майна, так званого «поділу» пулу активів злочинного походження на різні форми, та спрямування їх у різних напрямках. У результаті таких дій активи у вигляді коштів на рахунках, рухомого і нерухомого майна, інших активів, можуть опинитися у різних юрисдикціях, у тому числі в так званих офшорних зонах.

Початкова та наступна (друга) стадії відмивання (легалізації) можуть частково перетинатись та, до прикладу, вже на стадії розміщення коштів на банківських рахунках, особи можуть надавати їм вигляду законного походження, здійснюючи їх «дроблення» на частини, вносячи їх на рахунки у різних банківських установах і надаючи відповідні «підроблені» господарські документи, договори тощо, тим самим маскуючи активи під вигляд законно одержаних для успішного проходження первинного фінансового моніторингу.

Однак, вчинивши комплекс дій, спрямованих на введення активів, злочинного походження до легального сектору економіки та маскуванні дійсного джерела походження коштів, особа, яка є бенефіціаром таких активів, має потребу отримати такі кошти у своє розпорядження та користування. Досягнення цієї мети шляхом здійснення певних дій і характеризується фазою інтеграції (повернення вже відмитих доходів їх бенефіціару).

Як зазначає К. О. Черевко, на такій стадії злочинні угруповання інвестують легалізовані капітали у високоприбуткові сфери й галузі бізнесу. На кожному етапі зазначених моделей відсутній зв'язок з предикатним кримінальним правопорушенням, який диктує спосіб і механізм відмивання злочинних доходів. У зв'язку з цим, варто ввести

мову про «нульову фазу», що пов'язана із здійсненням предикатного кримінального правопорушення¹.

Таким чином, глобалізаційні процеси, які наразі відбуваються у світі, йдуть пліч-опліч з поширенням транснаціональної (міжнародної) злочинності, а злочинці використовують умови, які утворюються в результаті, здавалось би, позитивних процесів, пов'язаних з глобалізацією економіки і створення єдиного економічного простору, у своїх злочинних інтересах. Без надмірних зусиль здійснюється переміщення майна, у тому числі одержаного злочинним шляхом його відмивання у різних юрисдикціях і повернення назад як «чистого» «відмитого» майна його бенефіціарам.

IV. ВИСНОВКИ

Правопорушення із легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має міжнародний характер, набуваючи останнім часом ознаки транснаціонального кримінального правопорушення. Цьому сприяє безперешкодне переміщення (перерахування) активів, які мають злочинне походження, у будь-яку юрисдикцію. Окремий суттєвий вплив на поширення та розповсюдження злочинності у сфері відмивання майна злочинного походження здійснюють глобалізаційні та міждержавні міграційні процеси, що створюють передумови до транскордонного відмивання (легалізації) майна злочинного походження.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Берізко В.М. (2018). Адміністративна відповідальність за порушення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 20 с.
2. Голіна В.В., Шрамко С.С. (2018). Процес глобалізації і проблеми запобігання злочинності. Кримінальне право в умовах глобалізації: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 25 травня 2018 р.). Одеса: НУ «ОЮА». С. 14–16.
3. Держфінмоніторингу (2012). Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. 2012 рік.

¹ Черевко К. О. (2019). Щодо питання способів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 17 жовтня 2019 р.). Харків: ХНУВС. С. 185.

URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/Типолог%20ДСФМУ/2012%2027%2012_2012.pdf

4. Дудоров О.О., Тертиченко Т.М. (2015). Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України: монографія. Київ. 392 с.
5. Завидняк І.О. (2021). Легалізація «відмивання» коштів, одержаних злочинним шляхом, як один з видів економічних транснаціональних злочинів. Аналітично-порівняльне правознавство. № 4. С. 313–317.
6. Калініна А.В. (2013). Міграційна політика держави та злочинність іммігрантів: можливості використання досвіду ФРН в Україні. Правова доктрина — основа формування правової системи держави: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 20–21 листоп. 2013 р.). Харків: Право. С. 815–818.
7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
8. Орловська Н.А. (2018). Транскордонна злочинність: глобалізація чи глокалізація. Кримінальне право в умовах глобалізації: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 25 травня 2018 р.). Одеса: НУ «ОЮА». С. 46–48.
9. Попко В.В. (2019). Суспільні передумови та роль глобалізації у формуванні транснаціонального кримінального права. Підприємництво, господарство і право. № 8(282). С. 236–243.
10. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
11. Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.04.2005 № 5. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3)
12. Черевко К.О. (2019). Щодо питання способів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 17 жовтня 2019 р.). Харків: ХНУВС. С. 184–186.

REFERENCES

1. Berizko V.M. (2018). Administratyvna vidpovidalnist za porushennya zakonodavstva shchodo zapobihannya ta protydyiy lehalizatsiyi (vidmyvannyu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom, finansuvannyu teroryzmu ta finansuvannyu rozpovsyudzhennya zbroyi masovoho znyshchennya [Administrative liability for violations of legislation on prevention and countermeasures against legalization (laundering) of proceeds obtained through crime, financing of terrorism, and financing of proliferation of weapons of mass destruction]: PhD thesis: spec. 12.00.07. Kyiv. 20 p. [in Ukrainian]
2. Holina V.V., Shramko S.S. (2018). ProtSES hlobalizatsiyi i problemy zapobihannya zlochynnosti [Globalization process and problems of crime prevention]. *Kryminalne pravo v umovakh hlobalizatsiyi* [Criminal law in the conditions of globalization]: Mater. International science and practice conf. (Odesa, May 25, 2018). Odesa. pp. 14–16 [in Ukrainian]
3. State Financial Monitoring (2012). Aktualni metody i sposoby lehalizatsiyi (vidmyvannya) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom, ta finansuvannya teroryzmu (2012) [Current methods and methods of legalization (laundering) of proceeds obtained through

- crime and financing of terrorism (2012)]. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/Типолог%20ДСФМУ/2012%2027%2012_2012.pdf [in Ukrainian]
4. Dudorov O.O., Tertychenko T.M. (2015). *Protydiya vidmyvannyu «brudnoho» mayna: yevropeyski standarty ta Kryminalnyy kodeks Ukrainy* [Anti-laundering of «dirty» property: European standards and the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv. 392 p. [in Ukrainian]
 5. Zavidnyak I.O. (2021). *Lehalizatsiya «vidmyvannya» koshtiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom, yak ody z vydiv ekonomichnykh transnatsionalnykh zlochyniv* [Legalization of «laundering» of funds obtained through criminal means as one of the types of economic transnational crimes]. *Analytical and comparative jurisprudence*. No 4. pp. 313–317 [in Ukrainian]
 6. Kalinina A.V. (2013). *Mihratsiyna polityka derzhavy ta zlochynnist immihrantiv: mozhlyvosti vykorystannya dosvidu FRN v Ukrayini* [The migration policy of the state and the crime of immigrants: possibilities of using the experience of Germany in Ukraine]. *Pravova doktryna — osnova formuvannya pravovoyi systemy derzhavy* [Legal doctrine — the basis of the formation of the legal system of the state]: mater. Intern. science and practice conf. (Kharkiv, November 20–21, 2013). Kharkiv. pp. 815–818 [in Ukrainian]
 7. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of 04.05.2001 No 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian]
 8. Orlovska N.A. (2018). *Transkordonna zlochynnist: hlobalizatsiya chy hlokalizatsiya* [Cross-border crime: globalization or glocalization]. *Kryminalne pravo v umovakh hlobalizatsiyi* [Criminal law in the conditions of globalization]: mater. Intern. science and practice conf. (Odesa, May 25, 2018). Odesa. pp. 46–48 [in Ukrainian]
 9. Popko V.V. (2019). *Suspilni peredumovy ta rol hlobalizatsiyi u formuvanni transnatsionalnoho kryminalnoho prava* [Social prerequisites and the role of globalization in the formation of transnational criminal law]. *Entrepreneurship, economy and law*. No 8(282). pp. 236–243 [in Ukrainian]
 10. *Pro zapobihannya ta protydiyu lehalizatsiyi (vidmyvannyu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom, finansuvannyu teroryzmu ta finansuvannyu rozpovsyudzhennya zbroyi masovoho znyshchennya* [On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of proceeds of crime, the financing of terrorism and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction]: Law of Ukraine of 06.12.2019 No 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [in Ukrainian]
 11. *Pro praktyku zastosuvannya sudamy zakonodavstva pro kryminal'nu vidpovidal'nist' za lehalizatsiyu (vidmyvannya) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom* [On the practice of courts applying legislation on criminal liability for the legalization (laundering) of proceeds obtained through crime]: Resolution of Plenum of Supreme Court of Ukraine of 04.15.2005 No 5 URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/C5F47D0C5BB19DB1C2257B33004E6CD3) [in Ukrainian]
 12. Cherevko K.O. (2019). *Shchodo pytannya sposobiv lehalizatsiyi (vidmyvannya) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom* [Regarding the issue of methods of legalization (laundering) of proceeds obtained through crime]. *Osoblyvosti zastosuvannya antykoruptsiynoho zakonodavstva: vid rozsliduvannya do vyroku sudu* [Peculiarities of the application of anti-corruption legislation: from the investigation to the court verdict]: coll. theses add. Intern. science and practice conf. (Kharkiv, October 17, 2019). Kharkiv. pp. 184–186 [in Ukrainian]